

Kasvatus ja koulutus toimiala

Vuoden 2021 talousarvioehdotus ja vuosien 2021–2023 taloussuunnitelma- ehdotus

Kasvatus ja koulutuslautakunta 15.9.2020

Helsinki

SISÄLLYS	
TALOUSARVION 2021 KESKEISET PAINOPISTEET	3
TALOUSARVION 2021 TIIVISTELMÄ	3
Jokaiselle hyvä oppiminen	3
Hyvinvoinnin vahvistaminen	3
Kestävä kasvatus	4
Vastuullinen taloudenpito	4
Osallisuus ja yhteisöllisyys	4
TOIMINNAN KUVAUS	5
Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuus	5
Perusopetuksen palvelukokonaisuus	6
Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön palvelukokonaisuus	6
Ruotsinkielinen palvelukokonaisuus	7
Toimialan hallinto	8
TOIMINTAYMPÄRISTÖN KESKEISET MUUTOKSET	9
Lainsäädäntö	9
Väestö- ja asiakasmäärän kehitys	10
Talous	11
Muiden muutosten vaikutukset palvelutuotantoon	11
Riskit ja epävarmuustekijät	11
KAUPUNKISTRATEGIAN TOTEUTTAMINEN	12
Maailman toimivin kaupunki	12
Kestävän kasvun turvaaminen	12
Uudistuvat palvelut	13
Vastuullinen taloudenpito	14
Kaupunkiyhteiset strategiahankkeet	15
HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	16
Henkilöstön saatavuus	17
Henkilöstön hyvinvointi ja johtaminen	17
KESKEISET TALOUSARVIOVUODEN MUUTOKSET PALVELUKOKONAISUUKSITTAIN JA PALVELUITTAIN	18
TALOUSARVION TAVOITTEET JA SUORITTEET	18
Toiminnan sitovat tavoitteet	18
Muut toiminnan tavoitteet	19
Kaupungin yhteiset tavoitteet	20
Suoritteet	21
Vaikuttavuustavoitteet	22
YKSIKÖKUSTANNUKSET JA TUOTTAVUUSTOIMENPITEET	24
Yksikkökustannusten kehitys	24
Tuottavuuskehitys	24
Tilankäytön tehokkuus	24
Tuottavuustoimenpiteet	25
TALOUSARVION VAIKUTUSTEN ARVIOINTI	25

TALOUSARVION 2021 KESKEISET PAINOPISTEET

- Jokaiselle hyvä oppiminen
- Hyvinvoinnin vahvistaminen
- Kestävä kasvatus
- Vastuullinen taloudenpito
- Osallisuus ja yhteisöllisyys

TALOUSARVION 2021 TIIVISTELMÄ

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala palvelee vuosittain 140 000 helsinkiläistä yli 600 toimipaikassa 14 000 työntekijän osaamisella.

Jokaiselle hyvä oppiminen

Toimialan keskeisenä strategisena tavoitteena on tarjota vetovoimaiset varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen lähipalvelut, toisen asteen koulutusmahdollisuudet kaikille helsinkiläisnuorille, aikuiskoulutusta ammattitaidon kehittämiseksi sekä asiakaslähtöisen ja monialaisen vapaan sivistystyön tarjonnan aikuisväestölle. Palveluiden lähtökohtana on mahdollistaa jokaiselle oppijalle hyvä oppiminen. Koronaviruksen aiheuttama poikkeustila on korostanut entisestään toimialan palveluiden merkittävyyttä helsinkiläisten lasten, nuorten ja aikuisten hyvinvoinnin perustana.

Toimiala on laajentanut ja varhentanut strategian mukaisesti kielenopetusta. A1-kieli aloitetaan 1. luokalla, englanninkielisen opetuksen paikkamäärä on kaksinkertaistettu, kielirikasteista ja kielikylypytoimintaa on lisätty sekä kasvatuksessa että opetuksessa. A2-kielen opetusta on varhennettu alkamaan 3. luokalta. Keskeistä on päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten kielitietoinen toimintakulttuuri.

Koronaviruksen aiheuttama poikkeustila muutti ja vauhditti digitaalisia toimintatapoja, - prosesseja, tiedonhallintaa ja vuorovaikutusta opetuksessa ja oppimisessa. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan on turvattava tasavertaiset mahdollisuudet kaikille oppijoille poikkeustilanteissa ja tulevaisuudessa tietoyhteiskunnassa toimimiseen.

Hyvinvoinnin vahvistaminen

Alueelliset ja sosioekonomiset erot näkyvät oppimisessa ja kouluttautumisessa Helsingissä. Koronan aiheuttama poikkeustila syventää eroja edelleen. Yhteiskunnasta syrjään jääminen on usein monien vastoinkäymisten summa. Toimiala vahvistaa hyvinvointia ja ehkäisee syrjäytymistä peruspalveluiden lisäksi monin eri toimenpitein mm. tarjoamalla maksutonta varhaiskasvatusta 5 -vuotiaille, myönteisen erityiskohtelun rahoituksella sekä toteuttamalla koulutustakuuta tarjoamalla kaikille perusopetuksen päättävälle jatkokoulutuspaikan.

Koko kaupungin yhteinen kaupunkistrategiahanke Mukana-ohjelma pureutuu systeemisten, syrjäyttävien mekanismien tunnistamiseen ja korjaamiseen. Helsingissä alueellinen eriytyminen on saanut aikaan keskittymiä, joissa lasten ja lapsiperheiden tukemisessa tarvitaan enemmän panostuksia. Mukana-ohjelmassa kohdistetaan toimia niille alueille, missä syrjäytymisen riskit ovat muita suurempia.

Koulutus lisää hyvinvointia olemalla merkittävä työllistymisen takaaja. Koronakriisi on kohdistunut erityisesti nuorten työllisyyteen ja kriisin aikana työmarkkinoille tuleviin, millä on pitkäkestoisia vaikutuksia kyseisten sukupolvien tulokehitykseen ja työuriin. Koronasta palautumisen kannalta keskeistä on nuorten työllistymisen varmistaminen. Toimialan tehtävä on vastata muuttuvan työelämän osaamistarpeisiin ja turvata työmarkkinoiden ulkopuolella oleville nuorille ja aikuisille mahdollisuus koulutukseen.

Kestävä kasvatus

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on merkittävä rooli hiilineutraaliuden ja kestäväen kehityksen edistämässä. Kestäväen tulevaisuuden tekeminen edellyttää tietojen lisäksi myös arvojen, ajatusmallien ja tunteiden työstämistä.

Vastuullinen taloudenpito

Helsingin talousnäkyä on poikkeuksellisen epävarma ja koronaepidemia on heikentänyt rahoitustilannetta. Toimiala vastaa heikentyneeseen taloustilanteeseen kehittämällä pedagogiikkaa ja opetuksen tuotantotapoja sekä lisäämällä tilojen yhteiskäyttöä. Tavoitteena on, ettei heikentynyt taloustilanne vaikuta oleellisesti oppijoiden mahdollisuuksiin hankkia osaamista. Valtion myöntävät korona-avustukset kohdennetaan koronasta aiheutuvien osaamisvajaiden ratkaisemiseen sekä palveluiden laadun ylläpitämiseen.

Toimialan yksikkökustannukset laskevat perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa. Varhaiskasvatuksen yksikkökustannukset ovat jo nyt alemmalla tasolla verrattuna suurten kaupunkien keskiarvoon.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Kaupunkilaiset ovat aktiivisia ja haluavat vaikuttaa käyttämiinsä palveluihin sekä tehdä kaupungista viihtyisän ja kiinnostavan. Kasvatuksen ja koulutuksen palvelujen kannalta on merkityksellistä, miten lapsille, oppilaille, opiskelijoille, huoltajille sekä kasvatuksen ja koulutuksen henkilöstölle ja kaupunkilaisille tarjotaan mahdollisuuksia rakentaa osallistuvasti tulevaisuuden palveluja.

Luottamus kaupungin toimintaan sekä modernit osallisuuskäytännöt parantavat ymmärrystä, yhdenvertaisuutta ja palvelujen laatua. Toimintamalleja on haastettava yhä vuorovaikutteisemmiksi ja avoimimmiksi. Yhteiskehittäminen mahdollistaa kaupunkilaisten osallisuuden omiin palveluihinsa.

TOIMINNAN KUVAUS

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala palvelee vuosittain 140 000 helsinkiläistä yli 600 toimipaikassa 14 000 työntekijän osaamisella. Toimialan keskeisenä strategisena tavoitteena on tarjota vetovoimaiset varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen lähipalvelut, toisen asteen koulutusmahdollisuudet kaikille helsinkiläisnuorille, aikuiskoulutusta ammattitaidon kehittämiseksi sekä asiakaslähtöisen ja monialaisen vapaan sivistystyön tarjonnan aikuisväestölle.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	TB	Ennuste	TAE	Muutos 2021 TAE-TB 2020		TSE	TSE
	2020	2020	2021	1 000 €	%	2022	2023
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	%	1 000 €	1 000 €
Myyntitulot	10 178	9 210	9 883	-295	-2,9 %	9 883	9 883
Maksutulot	41 444	36 595	40 794	-650	-1,6 %	40 794	40 794
Tuet ja avustukset	7 231	21 729	8 059	829	11,5 %	8 059	8 059
Vuokratulot	278	390	328	50	17,9 %	328	328
Muut toimintatulot	48	385	115	67	138,1 %	115	115
Tulot yhteensä	59 179	68 309	59 179	0	0,0 %	59 179	59 179
Palkat	503 166	507 264	506 187	3 021	0,6 %	523 088	540 780
Henkilösivumenot	132 693	135 894	133 173	480	0,4 %	138 528	144 261
Palvelujen ostot	250 871	254 917	267 496	16 625	6,6 %	275 089	282 728
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	23 267	22 283	23 203	-64	-0,3 %	23 665	24 445
Avustukset	80 161	80 176	63 394	-16 767	-20,9 %	62 557	62 133
Vuokrat	247 892	246 893	264 517	16 625	6,7 %	279 622	294 716
Muut menot	1 569	985	1 649	80	5,1 %	1 662	1 678
Menot yhteensä	1 239 619	1 248 412	1 259 619	20 000	1,6 %	1 304 211	1 350 741
Toimintakate	-1 180 440	-1 180 103	-1 200 440	-20 000	1,7 %	-1 245 032	-1 291 562

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuus

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuus	TB	Ennuste	TAE	Muutos 2021 TAE-TB 2020		TSE	TSE
	2020	2020	2021	1 000 €	%	2022	2023
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	%	1 000 €	1 000 €
Tulot yhteensä	35 268	33 268	35 268	0	0,0 %	35 268	35 268
Menot yhteensä	415 125	419 563	415 278	153	0,0 %	422 079	431 000
Toimintakate	-379 857	-386 295	-380 010	-153	0,0 %	-386 811	-395 732

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuus tuottaa suomenkielistä varhaiskasvatusta ja esiopetusta, suomenkielistä iltapäivä- ja leikkipuistotoimintaa sekä perusopetuslain mukaista iltapäivätoimintaa kaupungin avustamana toimintana. Palvelukokonaisuus vastaa koko kaupungin yksityisen hoidon tuesta ja kotihoidontuesta. Lisäksi palvelukokonaisuus vastaa yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnasta. Varhaiskasvatus- ja esiopetusalueita on yhdeksän, leikkipuisto ja iltapäivätoiminnalla ja yksityisellä varhaiskasvatuksella on omat palvelukokonaisuutensa.

Varhaiskasvatusta on varauduttu järjestämään kokonaisuudessaan 36 170 asiakkaalle, mikä on 500 lasta vähemmän kuin talousarviossa vuonna 2020. Kaupungin omista päiväkodeissa asiakasmäärän ennustetaan kasvavan 700 lapsella. Varhaiskasvatuksen asiakasmääräennusteisiin vaikuttaa syntyvyyden lasku. Lisäksi varhaiskasvatuspalveluihin vaikuttaa työllisyys ja perheiden valinnat eri varhaiskasvatusmuotojen välillä. Helsingin strategian mukaisesti tavoitteena on nostaa varhaiskasvatuksen osallistumisastetta ja edistää lähipäiväkotiperiaatetta.

Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa on tällä hetkellä vieraskielisiä lapsia noin 5800 eli noin 21 % kaikista lapsista. Vieraskielisten lasten määrä kasvaa edelleen. Erityistä tukea tarvitsevien lasten suhteellisen määrän (tällä hetkellä 11 %) arvioidaan pysyvän ennallaan. Kunnallisessa suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa tämä tarkoittaa noin 2700 lasta.

Perusopetuksen palvelukokonaisuus

Perusopetuksen palvelukokonaisuus	TB	Ennuste	TAE	Muutos 2021 TAE-TB 2020		TSE	TSE
	2020	2020	2021			2022	2023
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	%	1 000 €	1 000 €
Tulot yhteensä	9 500	12 900	9 500	0	0,0 %	9 500	9 500
Menot yhteensä	378 674	373 914	380 537	1 863	0,5 %	401 264	422 795
Toimintakate	-369 174	-361 014	-371 037	-1 863	0,5 %	-391 764	-413 295

Perusopetuksen palvelukokonaisuus järjestää suomenkielistä perusopetusta ja muuta perusopetuslain mukaista toimintaa lukuun ottamatta esiopetusta ja perusopetuslain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa. Esi- ja perusopetuksen oppilashuoltopalvelut tuottavat esi- ja perusopetuksen yhteisöllisen ja yksilöllisen oppilashuoltopalvelun yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Palveluun kuuluvat psykologi- ja kuraattoripalvelut kaupungin kouluille ja esiopetukselle sekä osin yksityisille ja valtion kouluille.

Perusopetusta on varauduttu järjestämään noin 42 200 oppilaalle. Suomenkielisen perusopetuksen oppilasmäärä on lisääntynyt merkittävästi vuosittain ja sen ennustetaan kasvavan 1080 oppilaalla verrattuna vuoden 2020 talousarvioon. Suomenkielisen perusopetuksen oppilaista on tällä hetkellä vieraskielisiä 22 %, eli 9 000 oppilasta. Valmistavassa opetuksessa arvioidaan opiskelevan noin 420 oppilasta. Erityisoppilaiden suhteellisen osuuden arvioidaan säilyvän nykyisellä tasolla runsaassa 13%:ssa, joka on yhteensä 5500 oppilasta, joista erityisluokilla 2900 (53 %) oppilasta ja integraatio-oppilaita 2600 (47 %).

Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön palvelukokonaisuus

Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön palvelukokonaisuus	TB	Ennuste	TAE	Muutos 2021 TAE-TB 2020		TSE	TSE
	2020	2020	2021			2022	2023
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	%	1 000 €	1 000 €
Tulot yhteensä	6 135	13 346	6 135	0	0,0 %	6 135	6 135
Menot yhteensä	197 414	198 244	198 870	1 456	0,7 %	206 144	213 258
Toimintakate	-191 279	-184 898	-192 735	-1 456	0,8 %	-200 009	-207 123

Lukio- ja ammatillinen koulutus sekä vapaa sivistystyö TAE 2021	Tulot	Menot
	(1 000 eur)	(1 000 eur)
Ammatillinen koulutus	3 605	121 262
Suomenkielinen lukiokoulutus	330	60 959
Suomenkielinen vapaa sivistystyö	2 200	12 309
Toisen asteen opiskelijahuolto	-	4 025
Palvelukokonaisuuden yhteiset rahat	-	315
	6 135	198 870

Lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön palvelukokonaisuus vastaa suomenkielisen lukio- ja aikuislukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen ja suomenkielisen vapaan sivistystyön sekä toisen asteen opiskelijahuollon palvelujen järjestämisestä. Tämän lisäksi palvelukokonaisuuden vastuulla ovat myös lukiokoulutukseen valmistava koulutus (luva), oppisopimuskoulutus, työllisyydenhoidon koulutukset, maahanmuuttajien koulutus, ammatilliseen koulutuksen valmentava koulutus (valma) ja nuorten työpajatoiminta. Palvelukokonaisuus tuottaa myös yksityisten oppilaitosten opiskelijahuollon palvelut.

Suomenkielisten lukiolaisten määrän arvioidaan kasvavan 470 opiskelijalla vuoden 2020 talousarvioon verrattuna. Helsingin kaupungin ylläpitämissä suomenkielisissä lukioissa arvioidaan olevan 7 968 opiskelijaa, joista vieraskielisiä 16 %.

Lukioissa otetaan uudet opetussuunnitelmat käyttöön syksyllä 2021. Opetussuunnitelma mahdollistaa yksilöllisempiä ja joustavampia opintopolkuja, oppiainerajat ylittäviä opintoja sekä entistä tiiviimpää yhteistyötä korkeakoulujen kanssa. Lukiossa panostetaan edelleen

verkkokurssitarjottimen laajentamiseen, joka mahdollistaa mm. pienten valinnaiskursseiden kustannustehokkaan tarjoamisen keskitetysti kaikkien lukioiden opiskelijoille.

Ammatillista koulutusta järjestetään järjestämisluvan mukaisesti. Stadin ammatti- ja aikuisopistolla on järjestämislupa 8 947 opiskelijavuoteen. Vieraskielisten opiskelijoiden määrä on noin 4700 opiskelijaa, joka on 45 % kokonaisopiskelijamäärästä.

Ammatillisen koulutuksen tarve kasvaa Helsingissä perustuen väestömäärän, erityisesti maahanmuuttajataustaisen väestömäärän kasvuun sekä ammattityöntekijöiden työvoimapoistumaan. Vuodeksi 2020 ammatti- ja aikuisopisto sai 1029 opiskelijavuoden harkinnanvaraisen lisäyksen järjestämislupaansa. On todennäköistä, että opetus ja kulttuuriministeriö myöntää vastaavan suuruisen harkinnanvaraisen lisäyksen Stadin ammatti- ja aikuisopistolle myös vuonna 2021.

Stadin ammatti- ja aikuisopistossa on kehitetty ammatillukiota vastaamaan lukiokoulutuksen suureen kysyntään. Ammatillukiossa voi suorittaa ammatillisen perustutkinnon ja ylioppilastutkinnon yhtäaikaisesti. Syksyllä 2020 ammatillukioon ilmoittautui 400 opiskelijaa.

Vapaan sivistystyön kohderyhmä kasvaa määrällisesti asukasmäärän kasvaessa. Opetustunteja tarjotaan 92 000 tuntia. Opetussuunnitelmaa kehitetään vastaamaan kuntalaisten muuttuvia sivistystarpeita. Tavoitteena on saavuttaa entistä laajemmin uusia asiakasryhmiä vapaan sivistystyön piiriin. Yhtenä tavoitettavana kohderyhmänä on vieraskieliset helsinkiläiset, joita tällä hetkellä opiskelijoista on 10 %.

Ruotsinkielinen palvelukokonaisuus

Ruotsinkielinen palvelukokonaisuus	TB 2020 1 000 €	Ennuste 2020 1 000 €	TAE 2021 1 000 €	Muutos 2021 TAE-TB 2020 1 000 €	%	TSE 2022 1 000 €	TSE 2023 1 000 €
Tulot yhteensä	5 217	5 457	5 217	0	0,0 %	5 217	5 217
Menot yhteensä	82 981	83 795	82 906	-75	-0,1 %	87 285	91 249
Toimintakate	-77 764	-78 338	-77 689	75	-0,1 %	-82 068	-86 032

Ruotsinkieliset palvelut TAE 2021	Tulot (1 000 eur)	Menot (1 000 eur)
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus	3 780	30 991
Ruotsinkielinen perusopetus	927	36 545
Ruotsinkielinen lukiokoulutus	10	10 361
Ruotsinkielinen vapaa sivistystyö	500	3 166
Asiantuntija- ja toimistopalvelut	-	1 843
	5 217	82 906

Ruotsinkielisen koulutuksen palvelukokonaisuus tuottaa kaupungin ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan, leikkipuistotoiminnan, perusopetuksen ja muun perusopetuslain mukaisen opetuksen, lukiokoulutuksen, nuorten työpajatoiminnan sekä vapaan sivistystyön palvelut. Lisäksi palvelukokonaisuus tuottaa ruotsinkieliset asiantuntija- ja toimistopalvelut sekä oppilashuollon palvelut.

Ruotsinkielistä varhaiskasvatusta on varauduttu järjestämään kokonaisuudessaan 2 360 asiakkaalle, mikä on 55 lasta enemmän kuin talousarviossa vuonna 2020. Kaupungin omissa päiväkodeissa asiakasmäärän ennustetaan kasvavan 64 lapsella.

Ruotsinkielistä perusopetusta on varauduttu järjestämään noin 3 940 oppilaalle, joista vieraskielisiä 3 %. Oppilasmäärän ennustetaan kasvavan noin 100 oppilaalla. Erityisoppilaiden suhteellisen osuuden arvioidaan säilyvän nykyisellä tasolla runsaassa 8 %:ssa.

Helsingin kaupungin ylläpitämissä ruotsinkielisissä lukioissa arvioidaan olevan noin 1 280 opiskelijaa, joista vieraskielisiä 1,3 %. Ruotsinkielisten lukiolaisten määrä kasvaa 30 opiskelijalla verrattuna vuoteen 2020.

Vapaan sivistystyön kohderyhmä pysyy samana kuin vuonna 2020. Opetustunteja tarjotaan 16 600. Opetussuunnitelmaa kehitetään vastaamaan kuntalaisten muuttuvia sivistystarpeita.

Toimialan hallinto

Toimialan hallinto	TB 2020 1 000 €	Ennuste 2020 1 000 €	TAE 2021 1 000 €	Muutos 2021 TAE-TB 2020 1 000 €	%	TSE 2022 1 000 €	TSE 2023 1 000 €
Tulot yhteensä	3 059	3 338	3 059	0	0,0 %	3 059	3 059
Menot yhteensä	165 425	172 896	182 028	16 603	10,0 %	187 439	192 439
Toimintakate	-162 366	-169 558	-178 969	-16 603	10,2 %	-184 380	-189 380

Hallinto tuottaa päiväkoteille, kouluille ja oppilaitoksille hallintopalvelut, henkilöstöpalvelut, kehittämispalvelut, talous- ja suunnittelupalvelut, tietohallintopalvelut, tilapalvelut sekä viestintäpalvelut.

Hallinnon henkilöstöstä puolet eli n. 250 henkilöä työskentelee kouluilla ja oppilaitoksissa koulu-, lukio-, ja opistosihteerinä, opistoisäntinä sekä kalustehuoltajina sekä ict-tukihenkilöinä. Nämä toiminnot muodostavat 60% hallinnon kustannuksista. Hallinnon kuluihin sisältyvät kotikunta korvaukset kasvavat 10 miljoonaa verrattuna vuoteen 2020.

Osa tietohallinnon palveluista siirtyy kanslian uuden yksikön hoidettaviksi vuonna 2021.

Hallinto- ja tukipalveluiden menot	TAE 2021 1 000 €
Toimialan hallinnon kustannukset	31 370
Päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten tukipalvelut	48 140
Koulujen ja oppilaitosten sihteeripalvelut	4 790
Teknisen työn tilojen laitteiden huolto ja ylläpito	1 100
Toimialan kehittämispalvelut	3 100
Kiinteistöjen ja kaluston kunnossapito	12 310
Vapaan sivistystyön vahtimestaripalvelut	1 160
Tietohallinnon järjestelmä- ja kehittämispalvelut	18 190
Viestintä- ja markkinointimenot	1 080
Toimialan palveluissa tapahtuvat muutokset	7 510
Yhteensä	79 510

Korvaukset ja avustukset hallinnossa

Toimiala korvaa helsinkiläisten oppilaiden koulunkäyntikuluja muualla kuin Helsingin kaupungin peruskouluissa opiskelevien oppilaiden osalta. Yksityisille, valtion kouluille sekä kunnille maksettavat kotikuntakorvaukset (clearing-korvaukset) ovat vuonna 2021 89,0 miljoonaa euroa.

Yhteenvetotaulukossa on esitetty hallinto- ja tukipalveluihin kohdistetut korvaukset ja avustukset. Kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen avustukset sisältyvät varhaiskasvatuksen budjettiin ja ne ovat 52,7 miljoonaa euroa. Toisen asteen ja vapaan sivistystyön avustukset ovat 0,3 miljoonaa euroa. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan korvaukset ja avustukset kokonaisuudessaan ovat 155,5 miljoonaa euroa.

Korvaukset ja avustukset hallinnossa	TAE 2021
	1 000 €
Valtiolle maksettavat korvaukset	19 155
Kunnille maksettavat korvaukset	10 135
Yksityisille maksettavat korvaukset	62 815
Iltapäivätoiminnan avustukset järjestöille	9 620
Muut korvaukset ja avustukset	793
Yhteensä	102 518

TOIMINTAYMPÄRISTÖN KESKEISET MUUTOKSET

Lainsäädäntö

Perusopetuslakia muutettiin väliaikaisesti ajalle 1.8. - 31.12.2020 siten, että syyslukukaudella 2020 perusopetusta järjestetään lähtökohtaisesti lähiopetuksena. Jos opetusta ei tartuntatautilain nojalla annettavan päätöksen johdosta voida järjestää turvallisesti lähiopetuksena koulussa voidaan opetuksessa siirtyä opetuksen järjestäjän päätöksellä poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin.

Mikäli korona-tilanne jatkuu vuonna 2021, niin toimialan tulee varautua perusopetuksessa oppilaiden ja henkilöstön lisääntyviin poissaoloihin. Haasteena voi tulla hakemusten ja päätösten kasvaminen erityisten opetusjärjestelyjen osalta (perusopetuslaki 18§), joka kasvattaa kotona opiskelevien oppilaiden määrää. Tämä lisää etäopetusta tarvitsevien määrää, johon tulee kohdentaa opettajia. Mahdolliset tartunnat ja karanteenit aiheuttavat lisäkustannuksia henkilöstömenoihin sekä etäopetuksen ja kouluruokailun erityisjärjestelyissä.

Ammatillisesta koulutuksesta annettu laki muuttuu väliaikaisesti näyttöjen osalta. Jos tutkinnon osien edellyttämän ammattitaidon ja osaamisen näyttöä ei koronaepidemiasta johtuvista syistä voida toteuttaa aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa, ammattitaito ja osaaminen voidaan osoittaa suorittamalla muita käytännön tehtäviä, jotka mahdollisimman hyvin vastaavat aitoja työtilanteita ja -prosesseja. Vuonna 2020 päättyvän väliaikaisen lakimuutoksen kustannusvaikutusten arviointi vuoden 2021 talousarvioon on vaikeaa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevassa hallituksen lakiesitysluonnoksen mukaan opiskeluhuollon koulukuraattori ja koulupsykologitehtävät siirtyisivät sote-maakunnille.

Uudellamaalla sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu olisi Helsingin kaupungilla. Uudistuksen toteutuessa esityksen mukaan kuraattorit ja psykologit sijoittuisivat Helsingissä sosiaali- ja terveystoimialalle. Tällä hetkellä opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja hoitaa lähes 200 opiskeluhuollon ammattihenkilöä kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla.

Oppivelvollisuuden laajentaminen

Talousarvioehdotuksessa ei ole varauduttu oppivelvollisuuden laajentamiseen. Oppivelvollisuuden laajentamisesta aiheutuvien kustannusten arvioidaan Helsingin kaupungilla olevan 5 miljoonaa euroa vuonna 2021.

Hallitusohjelmassa linjattiin oppivelvollisuuden laajentamista koskemaan perusopetuksen jälkeistä toisen asteen koulutusta siihen asti, kun henkilö täyttää 18 vuotta. Esitys oppivelvollisuuslaiksi on tarkoitus viedä syksyllä 2020 eduskunnan käsiteltäväksi.

Oppivelvollisuuslaki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2021. Oppivelvollisella olisi perusopetuksen päättymisen jälkeen hakeutumisvelvollisuus toisen asteen koulutukseen. Oppivelvollisen asuinkunnan tulisi viime sijassa ohjata ja valvoa oppivelvollisuuden suorittamista. Lisäksi kunnan vastuulle tulisi luoda menettelyt perusopetuksen jälkeen vaille opiskelupaikkaa

jääneiden ja opintonsa keskeyttäneiden oppivelvollisten ilmoitusten vastaanottamiseen ja käsittelyyn.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi nykyistä laajemmasta maksuttomuudesta toisen asteen koulutuksessa. Perusopetuksen jälkeen suoritettava ammatillinen tutkinto tai lukiokoulutus ja sen päätteeksi suoritettava ylioppilastutkinto olisivat jatkossa täysin maksuttomia sen kalenterivuoden loppuun saakka, jona henkilö täyttää 20 vuotta. Maksuttomia olisivat opetuksessa tarvittavat oppimateriaalit sekä työvälineet, -asut ja -aineet. Lisäksi yli seitsemän kilometrin koulumatkat olisivat maksuttomia.

Työllisyydenhoidon kuntakokeilu

Talousarvioehdotuksessa ei ole varauduttu työllisyydenhoidon kuntakokeiluun.

Helsingin kaupunki on hakeutunut ja tullut valituksi valmisteilla olevaan alueelliseen työllisyyskokeiluun. Hallituksen antama esitys kuntakokeilusta on parhaillaan eduskunnassa käsiteltävänä. Kokeilulain toimeenpanojaksoksi on esitetty 1.1.2021 - 30.6.2023.

Kokeilussa kaupunki vastaa helsinkiläisten Kelan työttömyysetuutta sekä kaikkien alle 30-vuotiaiden ja maahanmuuttajataustaisten ansiosidonnaista etuutta saavien työttömien ja palvelussa olevien työnhakijoiden palveluprosessista ja TE-palvelujen tarjoamisesta. Koronatilanteesta johtuva vaihteleva arvio asiakasmäärästä on 50 000–60 000.

Kokeilu ei lähtökohtaisesti lisää kaupungin menoja suhteessa työnhakijoille tarjottaviin palveluihin. Kokeilussa toimialan jo nykyisin tarjottavista koulutusratkaisuksista rakennetaan muiden kaupungin palveluiden ja toimijoiden kanssa tiivis kokonaisuus työttömille tarjottavasta palvelusta. Kuntakokeilun odotetaan tehostavan asiakasohjausmäärää määrärahojen puitteissa kaupungin koulutuspalveluihin.

Väestö- ja asiakasmäärän kehitys

Talousarvioehdotuksessa on varauduttu toimialan asiakasmäärän kasvuun, joka on suhteellisesti suurempi kuin kaupungin väestönkasvu. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan asiakasmäärän ennakoitaan kasvavan varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa runsaalla 1 200:lla eli noin 1,23 %. Tämä on noin 0,5-prosenttiyksikköä kaupungin väestön kasvua enemmän.

Varhaiskasvatuksen kokonaisasiakasmäärän ennakoitaan vähenevän kokonaisuutena vajaalla 500 lapsella. Kaupungin itse järjestämän varhaiskasvatuksen asiakasmäärän ennakoitaan kasvavan tämän vuoden talousarvioon verrattuna lähes 800 lapsella. Vastaavasti lapsimäärän ennakoitaan laskevan kotihoidon tuella hoidettavissa lapsissa 800, perhepäivähoidossa runsaalla 200, yksityisen hoidon tuessa 160 ja kerhoissa 180 lapsella. Kaupungin itse järjestämä varhaiskasvatus on yksikkökustannuksiltaan selvästi kalliimpaa, kuin em. muut hoitomuodoissa. Tästä johtuen kokonaislapsimäärän lasku ei olennaisesti vähennä määrärahatarpeita.

Perusopetuksen asiakasmäärän ennustetaan kasvavan 1 200 oppilaalla ja lukiodien 500 opiskelijalla. Perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan asiakasmäärän ennustetaan kasvavan 900 lapsella. Muissa kuin kaupungin omissa kouluissa opiskelevien helsinkiläisten perusopetuksen oppilaiden määrän ennustetaan kasvavan 340 oppilaalla, joka vaikuttaa kotikuntakorvauksiin.

Ammatillisen koulutuksen järjestämisluvamukainen opiskelijavuosimäärä on 8 947. Todennäköistä on, että viime vuosien tapaan opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää Helsingille n. 1000 opiskelijavuoden harkinnanvaraisen lisäyksen järjestämislupaan.

Erityistä tukea tarvitsevien oppijoiden suhteellisen määrän arvioidaan pysyvän ennallaan, mutta tukea tarvitsevien lukumäärä kasvaa kokonaisasiakasmäärän kasvaessa.

Talous

Helsingin talousnäkyminen on poikkeuksellisen epävarma ja koronaepidemia on heikentänyt rahoitusilannetta. Toimiala vastaa heikentyneeseen taloustilanteeseen kehittämällä pedagogiikkaa ja opetuksen tuotantotapoja sekä lisäämällä tilojen yhteiskäyttöä. Tavoitteena on, ettei heikentynyt taloustilanne vaikuta oleellisesti oppijoiden mahdollisuuksiin hankkia osaamista.

Muiden muutosten vaikutukset palvelutuotantoon

Talousarviossa ei ole varauduttu korona-tilanteen aiheuttamiin lisäkuluihin.

Koronaviruksen aiheuttama poikkeustila on vaikuttanut merkittävästi toimialan palveluihin ja vaikutukset tulevat jatkumaan vuonna 2021.

Toimialalle arvioidaan aiheutuvan koronatilanteesta johtuvia lisäkustannuksia mm. tuen tarpeen lisääntymisestä ja tilaväljyyden varmistamisesta. Mahdolliset tartunnat ja karanteenit aiheuttavat lisäkustannuksia henkilöstömenoihin. Lisäkustannuksia tulee myös, siivous- ja ateriapalveluiden erityisjärjestelyistä sekä mm. hygieniatuotteiden hankkimisesta.

Koronaviruksen aiheuttama poikkeustila ja nopea siirtyminen etäopetukseen muutti ja vauhditti digitaalisia toimintatapoja opetuksessa. Tällä tulee olemaan merkittäviä vaikutuksia palvelutuotannon kehittämiseen.

Riskit ja epävarmuustekijät

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on tunnistettu toimintaan vaikuttavat merkittävimmät riskikokonaisuudet. Suurimmat riskit liittyvät henkilöstön heikkoon saatavuuteen, Helsingin taloudellisen tilanteen merkittävään heikkenemiseen, toimitilojen heikkoon kuntoon sekä syrjäytymisen ja eriytymiskehityksen kiihtymiseen.

Henkilöstön saatavuus erityisesti ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen osalta on kriittinen. Henkilöstöön liittyvän saatavuuden arvioidaan heikkenevän edelleen vuonna 2021. Korona-tilanne saattaa lyhyellä aikavälillä pahentaa tilannetta.

Helsingin taloudellisen tilanteen heikkeneminen ja epävarmuus korona-tilanteen vaikutuksista kaupungin talouteen ovat merkittäviä epävarmuustekijöitä, jotka heijastuvat toimialan palveluihin.

Toimialan käytössä olevien toimitilojen heikko kunto on edelleen yksi suurimmista riskeistä. Toimitilariskit liittyvät myös tilahankkeiden, korjausten ja perusparannusten aikatauluihin sekä palvelu- ja tilaverkon epätasapainoon, joista aiheutuu lisäkustannuksia ja yleistä toiminnan hankaloitumista. Tilojen turvallisuuteen liittyy riski, jota lisää tilojen käyttäjäryhmien lisääntyminen.

Syrjäytymisen ja eriytymiskehityksen vahvistuminen ovat edelleen merkittäviä riskejä, joita koronatilanne pahentaa entisestään. Syrjäytymisriskin hallintaa toteutetaan yhdessä muiden toimialojen kanssa mm. kaupunkiyhteisen Mukana-ohjelman ja hyvinvoinnin ja terveyden koordinaatioryhmän kautta. Lisäksi toimialalla on varattu määrärahat myönteiseen erityiskohteluun varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa.

KAUPUNKISTRATEGIAN TOTEUTTAMINEN

Maailman toimivin kaupunki

Toimiala tarjoaa laadukkaita palveluita. Varhaiskasvatuksen osallistumisaste on tasaisesti noussut ja oppimistulokset ovat keskimääräistä paremmat verrattuna muuhun Suomeen. Laadukkaiden lähipalveluiden turvaamisen riskinä on turvallisten ja terveellisten tilojen sekä henkilöstön saatavuus.

Toimiala arvioi palveluidensa asiakaskokemusta kyselyillä. Asiakaskokemuskyselyissä varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa oltiin tyytyväisiä läsnä oleviin ja lasten tarpeet huomioiviin aikuisiin. Lasta ja huoltajaa arvostava kohtaamiseen nousi myös esiin. Lisäksi koettiin, että huoltajien on helppo olla yhteydessä opettajaan ja yhteistyö kodin ja päiväkodin/koulun välillä toimii.

Toisella asteella oltiin tyytyväisiä opetuksen monipuolisuuteen ja koettiin, että opinnot valmistavat hyvin työelämään ja tulevaisuuteen.

Ylisesti toimialan palvelut koettiin reiluiksi ja oikeudenmukaisiksi sekä turvallisiksi oppilaan/opiskelijan sekä huoltajan näkökulmasta. Koko toimialan kokonaisuustyytyväisyyden keskiarvo oli 5,6 (asteikko 1-7).

Kestävän kasvun turvaaminen

Lasten ja nuorten syrjäytymistä ehkäisevä kaupunkistrategiahanke **Mukana-ohjelma** pureutuu systeemisten, syrjäyttävien mekanismien tunnistamiseen ja korjaamiseen. **Maksutonta varhaiskasvatusta** tarjotaan edelleen 5 -vuotiaille helsinkiläisille (4h/ pv). **Koulutustakuuta** toteutetaan tarjoamalla kaikille perusopetuksen päättävälle jatkokoulutuspaikka. **Myönteisen erityiskohtelun rahoitusta** jatketaan varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa sekä ammatillisessa koulutuksessa. **Osaamiskeskus** tarjoaa ja kehittää palvelujaan edelleen maahanmuuttajille.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen turvaa kestävää kasvua. Kouluissa ja oppilaitoksissa laaditaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat, jotka kytketään kiinteästi käytännön työhön ja yhteisön vahvistamiseen. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymyksiä käsitellään työyhteisöiden ja oppilaiden hyvinvoinnin näkökulmista.

Maahanmuuttajien kasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelma 2018 –2021 toteuttaa koulutuskokonaisuutta kielitietoisuuden pedagogisesta soveltamisesta, osaamisen tunnistamisesta sekä rasismien tunnistamisesta ja siihen puuttumisesta. Tavoitteena on kouluttaa puolet toimialan henkilöstöstä vuoden 2021 loppuun mennessä.

Lisäksi monikielinen ohjaaja-mallin pilotista valmistuu vaikuttavuuden arviointi. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ohjaus- ja asiointimallin pilotissa tarjotaan hiljattain maahan tulleille perheille neuvontaa ja ohjausta toimialan palveluista sekä kehitetään perusopetukseen valmistavaan opetukseen ilmoittautumista ja ohjausta sujuvammaksi.

Kiusaamisen vastainen ohjelma, KVO13, on käynnissä. Keskeisinä toimintamuotoina ovat sosiaalisen kiinnittymisen vahvistaminen, jota edistetään mm. jatkuvalla ryhmäytymisellä sekä sosiaalisia- ja tunnetaitoja kehittävien ohjelmien systemaattisella käytöllä. Vaikuttavuutta arvioidaan vuoro vuosin kouluterveyskyselyllä ja koulun hyvinvointiprofiililla, joissa seurataan hyvinvointia ja kiusaamistilannetta.

Kasvatus ja koulutuspalveluiden ympäristökasvatuksella on merkittäviä vaikutuksia lasten, nuorten ja aikuisten kestävämmän ja ympäristövastuullisemman elämäntavan omaksumiseen ja ympäristötietouden lisäämiseen.

Toimialan hankinnat turvaavat kestävästä kasvusta huomioimalla, miten palveluntuottajat tuottavat Hiilineutraali Helsinki 2035 -ohjelmaa omassa toiminnassaan.

Uudistuvat palvelut

Kaksikielisen suomi-englannin opetuksen paikkamäärää on lisätty suunnitelmallisesti ja se tulee olemaan kaksinkertainen lukuvuonna 2020–2021 verrattuna strategiakauden alkuun. Varhennettu A1-kieli aloitettiin 1. luokkalaisilla syksyllä 2018 ja A2-kielen opiskelua aikaistettiin alkamaan 3. luokalta syksyllä 2020. Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa on jatkettu kielirikasteista opetusta ja kielikylpytoimintaa. Kiinan kielen laajennettu tarjonta jatkuu edelleen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa. Stadin ammatti- ja aikuisopisto tarjoaa englanninkielistä koulutusta.

Kasvatuksen ja koulutuksen digitalisaatio edellyttää toimintakulttuurin muutosta, jonka edellytyksenä on toimiva tietojärjestelmäkokonaisuus. Tietojärjestelmäkokonaisuuden tavoitteena on tarjota kokonaisvaltaiset digitaaliset palvelut: työkalut ja tietopohjan toiminnan suunnitteluun, toiminnan ohjaukseen, ennakointiin ja toiminnan vaikuttavuuden arviointiin. Tietojärjestelmäkokonaisuus tarjoaa myös välineet tietojohdantamiseen ja päätöksenteon tueksi.

Digitaalisten palveluiden kehittäminen on organisoitu kokonaisuudeksi, jonka alla toimii useita hankkeita ja projekteja. Tämän kokonaisuuden työnimi on Helsinki Edu Platform. Digitaalisten palveluiden kehittäminen tehdään avoimia rajapintoja hyödyntäen ja komponenttiarkkitehtuuriin perustuen. Kriittisimmät rajapinnat ja komponentit pyritään pitämään toimialan omassa hallinnassa. Kehittämisessä pyritään välttämään ainoastaan yhteen toimittajaan sitoutumista. Yhteistyötä tehdään laajasti erilaisten toimijoiden kanssa ja uusia teknologioita pyritään hyödyntämään innovatiivisesti. Teknologiaratkaisujen valinnoissa huomioidaan käyttäjien tarpeet, ratkaisun sopivuus kokonaisarkkitehtuuriin sekä kustannushyöty ja lainsäädölliset näkökulmat. Palveluiden ostossa hyödynnetään Helsingin kaupungin puitesopimuksia sekä toimialan omaa dynaamista hankintaprosessia. Lisäksi nykyisiä käytössä olevia tietojärjestelmiä kehitetään palvelukokonaisuuksista nousseiden tarpeiden perusteella.

Uuden asiointin tietojärjestelmän palveluita kehitetään vaiheittain erillisinä osakokonaisuuksina. Tämä mahdollistaa sen, että asiakaskunnan tarpeisiin voidaan vastata paremmin kuin aiemmin ja palvelujen laadun parantamiseen voidaan reagoida nopeammin ja tehokkaammin. Elokuussa 2020 toimialalla käynnistettiin kokeilu varhaiskasvatukseen hakeutumisesta uuden asiointin tietojärjestelmän avulla. Tämä kokeilu on tarkoitus laajentaa käyttöön koko toimialalle vuoden 2021 alussa. Lisäksi uusi sähköisten palveluiden kirjautumisjärjestelmä otetaan käyttöön vuoden 2021 aikana. Tekoälypohjaisen oppimisanalytiikan keskeisenä toimenpiteenä jatketaan yhteisen oppimisanalytiikan tieto- ja tekoälyalusta (AI Hub) kehittämistä.

Esiopetuspaikka proaktiivisesti – palvelun kokeilu vuoden 2020 alussa helpotti ajan ja vaivan säästönä aidosti ihmisten arkea. Palveluntarvetta ennakoivaa kaupunkilaispalvelua laajennetaankin vuoden 2021 alussa käyttöön koko kaupungissa.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan digitaalinen oppimisympäristö on yhdistelmä toisiinsa integroituja sovelluksia ja palveluita, jotka tukevat opettajaa työssään ja mahdollistavat uutta ajasta ja paikasta sekä päätelaitteesta riippumatonta oppimista. Järjestelmän ytimen muodostavat Googlen ja Microsoftin pilvipalvelut G Suite for Education ja Office 365 Education,

jotka tarjoavat työkalut monipuolisen pedagogiikan toteuttamiseen, tiedon käsittelyyn ja kommunikointiin. Vuonna 2020 opettajan arviointityötä tuetaan täydentämällä tätä valikoimaa Itslearning-ratkaisulla. Globaalien standardien käyttö luo pohjaa toimia tietoyhteiskunnassa ja samalla mahdollistaa tiedon kulkemisen oppijan mukana kotiin, työelämään ja harrastuksiin

Etäopetukseen siirtyminen onnistui kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta joustavasti ja sujuvasti keväällä 2019. Etäopetusta tuetaan edelleen jatkossakin oppimisympäristöjä kehittämällä ja niiden käytön seurannalla. Oppilaskoneiden lainakäyttöä etäopetuksessa kehitetään.

Myllypuron kampuksen uudessa rakennusalan osaamiskeskityksessä Stadin ammatti- ja aikuisopisto toimii yhteistyössä ammattikorkeakoulu Metropolian sekä alan yritysten ja ympäröivän yhteisön kanssa. Uuden kampuksen tilaratkaisut pohjautuvat Metropolian kanssa sovittuun yhteistyöhön ja tilojen yhteiskäyttöön. Vuonna 2023 valmistuva rakennus toteutetaan elinkaarihankkeena.

Urhea-kampuksesta toteutetaan urheiluosaamisen keskittymä. Urhea-kampus rakentuu Mäkelänrinteen lukion laajennuksesta, urheiluhallista sekä opiskelija-asuntorakennuksista. Yhteishankkeessa toteutetaan yhteiskäyttöisiä tiloja lukion, urheiluhallin ja HOASin kesken. Vuonna 2019 aloitetut rakennustyöt valmistuvat huhtikuussa 2021.

Nordiska skolan

Nordiska-skolan on konseptoitu ja esitelty toimialan lautakunnalle. Nordiska skolanin käytännön toimeenpanoon ei ole varauduttu 2021 talousarvioehdotuksessa.

Vastuullinen taloudenpito

Toimiala lisää tuottavuutta eli hillitsee palvelutuotantonsa kustannusten kasvua kaupunkistrategian edellyttämällä tavalla.

Strategian mukaan Helsinki tavoittelee yksikkökustannuksissa muiden suurten kaupunkien keskiarvoa. Yksikkökustannukset laskevat vuonna 2021 kaikissa muissa toiminnoissa paitsi varhaiskasvatuksessa ja vapaassa sivistystyössä. Varhaiskasvatuksessa Helsingin omien päiväkotien yksikkökustannukset ovat nykyisellään jo muiden suurten kaupunkien yksikkökustannusten keskiarvoa pienemmät.

Perusopetuksen yksikkökustannukset ovat pienentyneet viime vuosina ja lähentyneet muiden suurten kaupunkien kustannuksia. Yksikkökustannuksia vertailtaessa tulee huomioida, että Helsingin kaupunki tarjoaa strategiansa mukaan vähimmäistuntimäärän ylittävää opetusta (mm. A1 -kieli) laajemmin, kuin muut vertailun kunnat. Lisäksi tilakustannusten osuus on Helsingissä 30 %, mikä on osuutena suurempi, kuin muissa kunnissa.

Lukion yksikkökustannukset ovat vähentyneet viime vuosina ja lähentyneet suurien kaupunkien yksikkökustannusten keskiarvoa. Helsingin kaupunki on laajentanut ja monipuolistanut opetustarjontaa strategiansa mukaan. Lisäksi Helsingin kaupungilla on kahdeksan valtakunnallisen erityistehtävän saanutta lukiota, joten yksikkökustannuksia vertailtaessa tulee ottaa huomioon opetustarjonnan laajuus ja kansallinen merkittävyys.

Kaupunkiyhteiset strategiahankkeet

Mukana-ohjelma

Lasten ja nuorten syrjäytymistä ehkäisevä kaupunkistrategiahanke Mukana-ohjelma pureutuu systeemisten, syrjäyttävien mekanismien tunnistamiseen ja korjaamiseen. Vuonna 2020 kaikki 32 ohjelman toimenpidettä ovat käynnissä. Toimialojen välistä yhteistyötä on tiivistetty eri toimenpiteissä, esimerkiksi varhaiskasvatukseen on kehitetty Mitä kuuluu? -malli yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja perhe- ja sosiaalipalveluiden kanssa. Lapset SIB vaikuttavuusinvestointi eli Perheen mukana -palvelu on käynnistetty keväällä 2020. Perheen mukana-palvelu on uudenlainen malli tarttua ylisukupolvisen syrjäytymiseen.

Osana Maahanmuuttajien kasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelmaa on aloitettu antirasismikoulutukset toisen asteen henkilökunnalle. Tietoa tullaan levittämään systemaattisesti kaikille koulutusasteille varhaiskasvatuksesta lähtien.

Alueelliset kokeilut mielekkään vapaa-ajantoiminnan vahvistamiseksi sekä kodin ja koulun välisen yhteistyön lisäämiseksi ovat käynnissä. Alueelliset toimenpiteet kohdistuvat sinne, missä syrjäytymisen riskit ovat muita suurempia.

Koronatilanteen vuoksi joidenkin toimenpiteiden toteutusta jouduttiin muuttamaan tai keskeyttämään.

Mukana-ohjelma toimintakausi kestää 31.5.2021 saakka valtuustokauden mukaisesti. Viimeisen lukuvuoden aikana keskitytään kehitettyjen toimintatapojen loppuun saattamiseen, mallintamiseen, arviointiin ja levittämiseen.

Liikkumishjelma

Valtion rahoittamien kehittämishankkeiden tulokset jalkautetaan kiinteäksi osaksi perustoimintaa varhaiskasvatuksessa, peruskouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa.

Varhaiskasvatuksessa on käynnistyneet kaksi tutkimushanketta ja niiden etenemistä seurataan. Helsingin Yliopiston tutkimushanke, Toimi- ja opi, tutkii motoristen ja matemaattisten perustaitojen ja vuorovaikutuksen kehittymistä päiväkodeissa. PILO-tutkimushankkeessa etsitään keinoja, miten pienten lasten liikkumista ja siihen liittyviä tekijöitä voidaan seurata osana: varhaiskasvatusta, neuvolatoimintaa ja valtakunnallista tiedonkeruuta. Tutkimuksesta vastaa Liikunnan ja kansanterveyden edistämisseätiö LIKES.

Perusopetuksen opetussuunnitelman mukaista fyysisen toimintakyvyn mittauksia (Move!) kehitetään ja tuloksia hyödynnetään yhteistyössä toimialojen kanssa. Luodaan kaupunkiyhteistä toimintamallia harrastustoiminnan lisäämiseksi tarjoamalla tiloja koulupäivän aikaiseen harrastamiseen. Koulujen pihojen varustetasoa ja toiminnallisuutta lisätään vuonna 2020 laaditun selvityksen pohjalta ja laaditaan varhaiskasvatusyksiköiden piha-alueiden parantamiseksi vastaava pitkän aikavälin suunnitelma. Henkilöstön päivittäistä liikkumista lisätään toimialan vuonna 2020 laatiman suunnitelman mukaisesti.

Kiinteistöstrategia

Kaupunginhallituksen kesäkuussa 2020 hyväksymän **Toimitilastrategian** taustalla ovat jo aikaisemmin (2019) hyväksytyt kiinteistöpoliittinen ohjelma ja sisäilmaohjelma. Toimitilastrategian mukaan toimitilat suunnitellaan ja rakennetaan niin, että ne kestävät aikaa ja pystyvät palvelemaan erilaisia käyttäjiä.

Toimiala on ollut aktiivisesti mukana strategian valmistelussa. Terveelliset ja turvalliset tilat ovat laadukkaan kasvatus- ja koulutuspalveluiden perusta. Lisäksi terveelliset ja turvalliset tilat ovat lähtökohhta lasten, oppilaiden, opiskelijoiden sekä henkilöstön hyvinvoinnille.

Hiilineutraali Helsinki 2035

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on merkittävä rooli hiilineutraaliuden ja kestävä kehityksen edistämässä. Kestävä tulevaisuuden tekeminen edellyttää tietojen lisäksi myös arvojen, ajatusmallien ja tunteiden työstämistä.

Vuoden 2021 aikana päiväkoteja, kouluja ja oppilaitoksia tuetaan ekotukitiimien perustamisessa. Ekotukitiimien jäsenille tarjotaan mahdollisuutta liittyä kasvatuksen ja koulutuksen alueellisiin ekotukiverkostoihin, jotka mahdollistavat jaetun asiantuntijuuden, vertaiskokemusten jakamisen ja toimivien konseptien monistamisen. Verkostojen lisäksi oppilaitosten uusimmat ympäristö- ja ilmastokasvatusinnovaatiot jaetaan somessa hashtagilla #, joka kehitetään yhdessä oppijoiden kanssa.

Stadin lukioissa alkaa oppiainerajat ylittävä HNH2035-opintopaketti, jota tuetaan pedagogisilla palveluilla. Opettajille tarjottavassa HNH-täydennyskoulutuksessa panostetaan ekososiaalisen sivistyksen ja transformatiivisen oppimisen sisältöihin. Työväenopistot tarjoavat kaupunkilaisille kursseja ja koulutusta ilmastonmuutoksen hillinnästä ja siihen sopeutumisesta.

Uuden jätteselvityksen tuloksia hyödynnetään lajittelun tehostamisessa ja ilmastoystävällisten ruokien lisäämisestä kerätään kokemuksia. Ympäristötyön arvioinnin tueksi oppilaitoksissa otetaan käyttöön kokonaan uudistettu ympäristöraportointidokumentti.

Toimialan hankinnat turvaavat kestävä kasvua. Ruokapalveluiden hankintojen pisteytyksen kriteerinä on, että tilaaja arvioi, miten palveluntuottaja toteuttaa Hiilineutraali Helsinki 2035 -ohjelmaa omassa toiminnassaan ja mitä toimenpiteitä toteutetaan sopimuskauden aikana. Lisäksi arvioidaan, miten palveluntuottaja seuraa tavoitteiden toteutumista ja varmistaa niiden saavuttamisen.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

Henkilöstötarpeiden määrällisellä ja laadullisella ennakkoinnilla vastataan toiminnan tarpeista, strategiakauden tavoitteista sekä lainsäädännöstä ja muista toimintaympäristön muutoksista tulleisiin tarpeisiin. Vuoden 2021 aikana toimialan henkilöstömäärä tulee kasvamaan lähinnä kasvavan asiakasmäärän vuoksi.

Varhaiskasvatuksen henkilöstömäärä kasvaa seuraavina vuosina maltillisesti keväällä 2020 tehdyn väestöennusteen ja osallistumisasteen määrittelemän lapsimäärän kasvun mukaisesti. Varhaiskasvatuslain mukaista henkilöstörakenteen muutosta jatketaan lisäämällä varhaiskasvatuksen opettajien osuutta henkilöstömäärästä. Muutos lisää palkkakustannuksia vuoteen 2030 asti.

Perusopetuksessa koulunkäyntiavustajien palvelussuhteita vakinaistetaan palvelutarvetta vastaavasti.

Oppilasmäärältään suurimpien peruskoulujen ja lukioiden johtamisjärjestelmä uudistuksen toimeenpanoa jatketaan suunnitelmakaudella asteittain esittämällä perustettavaksi uusia pulaisrehtorin virkoja.

Lukioiden henkilöstömäärä kasvaa lähivuosina kasvavan opiskelijamäärän myötä.

Stadin ammatti- ja aikuisopiston henkilöstömäärässä ei tapahdu merkittäviä muutoksia lähivuosina. Maahanmuuttajien ohjauspalvelut on keskitetty osaamiskeskukseen. Sen toiminta vakiinnutetaan vakinaistamalla osa sen henkilöstöstä.

Oppilas- ja opiskelijahuoltohenkilöstön tarve kasvaa muutamalla vakanssilla vuonna 2021. Kaupunki järjestää psykologi- ja kuraattoripalveluita myös muiden Helsingissä toimivien koulutuksen järjestäjien oppilaille ja opiskelijoille.

Nykyisestä vakinaisesta henkilöstöstä arviolta 1000 (8,4 %) saavuttaa eläkeiän vuosina 2021–2023. Tämän lisäksi eläkeiän jo saavuttaneita työskentelee arviolta 640 henkilöä. Eniten ennakoitua eläkepoistumaa on varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstössä, hallinnossa sekä ammatillisessa koulutuksessa.

Henkilöstön saatavuus

Toimialalla on henkilöstövajetta erityisesti varhaiskasvatuksen opettajan- ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan sekä perusopetuksessa erityisluokanopettajan ja erityisopettajan tehtävissä. Ruotsinkielisissä palveluissa henkilöstövajetta on myös luokanopettajan ja lastenhoitajan tehtävissä. Myös psykologien saatavuudessa on haasteita.

Ratkaisuja työvoimavajeeseen on haettu mm. uusimalla rekrytointimarkkinointi- ja messukonseptia, lisäämällä työsuhdeasuntoja ja niiden markkinointia, lisäämällä rekrytointitapahtumien määrää ja niiden markkinointia, kehitetty palkitsemisen keinoja sekä edistämällä monimuotoisia muunto- ja täydennyskoulutuspolkua. Suunnitelmakaudella 2021 - 2023 jatketaan ja tehostetaan edelleen näiden toimenpiteiden toteuttamista.

Varhaiskasvatuksessa tarjotaan nykyisille lastenhoitajille koulutuspolkua, joiden kautta he voivat pätevöityä monimuotokoulutuksella varhaiskasvatuksen opettajaksi. Varhaiskasvatuksen opettajien pätevöitymistä varhaiskasvatuksen erityisopettajaksi tuetaan. Samoin tuetaan myös varhaiskasvatuksen maisterin tutkintoon tähtäävissä opinnoissa, jotta varmistetaan kelpoisten päiväkodin johtajien saaminen vuoden 2030 jälkeen. Lisäksi jatketaan aktiivista oppisopimuskoulutustyöpaikkojen tarjoamista lastenhoitajan tehtäviin.

Peruskoulun luokanopettajia tuetaan palkallisella virkavapaalla heidän suorittaessaan erillisiä erityisopettajan opintoja. Lisäksi tehostetaan yhteistyötä, harjoittelukäytäntöjä sekä viestintää yliopistojen kanssa, osallistutaan laajemmin rekrytointitapahtumiin sekä suunnataan markkinointia kattavammin myös pääkaupunkiseudun ulkopuolelle.

Henkilöstön hyvinvointi ja johtaminen

Henkilöstön osaamisen kehittäminen perustuu strategiakaudelle laadittuun osaamisen kehittämissuunnitelmaan. Toimialalla keskitytään vuoden 2021 loppuun asti digitalisaatioon, pedagogiikkaan, työelämätaitoihin, asiakaslähtöisyyteen ja osallisuuteen sekä viestintään ja vuorovaikutukseen liittyvän osaamisen vahvistamiseen. Lisäksi strategiakaudella painotetaan talous-, hankinta-, hanke- ja turvallisuusosaamisen kehittämistä.

Johtamisen kehittäminen on keskeisessä roolissa koko strategiakauden ajan ja siinä painottuvat asiakaslähtöinen ja eettinen johtajuus, onnistumisen johtaminen ja valmentava johtaminen. Vuoden 2021 aikana toimialan johtamisen kehittämisen painopisteenä jatkuu onnistumisen johtaminen. Vuonna 2021 johtamista kehitetään esimerkiksi koko varhaiskasvatusta koskevalla pitkäkestoisella johtamisen valmennusohjelmalla sekä tukemalla niitä perusopetuksen ja lukiokoulutuksen yksiköitä, joissa on tehty johtamisrakennuudistuksia.

Toimialan hyvinvointisuunnitelmassa yhteisinä painopistealueina jatkuvat työkykyjohtamisen kehittäminen ja työturvallisuusriskien ennakointi. Lisäksi vuodelle 2021 tullaan määrittelemään 1-2 toimialatasoista tavoitetta.

KESKEISET TALOUSARVIOVUODEN MUUTOKSET PALVELUKOKONAISUUKSITTAIN JA PALVELUITTAIN

	Menot/ toimintakate (talousarvion sitova taso)	Osuus TA-kohdan menosta/ toimintakatteesta	Muutos ed. vuoteen €	Muutos ed. vuoteen %	Keskeisin selittävä tekijä
Yhteensä	1 144 933 000	91	14 019 000		Asiakasmäärän kasvu, vuokramuutokset, hintatason nousu
Varhaiskasvatus	446 269 000	35	1 632 000	0,37	Lakimuutokset
Perusopetus	417 082 000	33	817 000	0,20	Asiakasmäärän kasvu
Lukiokoulutus	71 320 000	6	2 583 000	3,62	Asiakasmäärän kasvu
Ammatillinen koulutus	121 262 000	10	-1 013 000	-0,84	Sopeuttaminen
Kotikuntakorvaukset	89 000 000	7	10 000 000	11,24	Asiakasmäärän kasvu, valtion päätös hintatasosta

TALOUSARVION TAVOITTEET JA SUORITTEET

Toiminnan sitovat tavoitteet

Kaupunki- strategian teema	Sitova toiminnan tavoite	Sitovan toiminnallisten tavoitteiden mittarit	Kaupunki-yhteiset yhteissuunnit- telun teemat
Maailman toimivin kaupunki Kestävän kasvun turvaaminen Uudistuvat palvelut	TAVOITE 1 Mahdollistam me jokaiselle oppijalle yksilöllisesti sopivia tapoja oppia ja opiskella.	Varhaiskasvatus Varhaiskasvatuksessa päiväkodin jokaisen lapsiryhmän suunniteltua pedagogista toimintaa arvioidaan yhteisellä arviointimallilla. Yhteinen arviointimalli käyttöönotetaan vuoden 2021 aikana. Perusopetus Vähintään 98% oppijalle kirjataan oppimisen ja/tai kasvun tavoite ja käydään arviointikeskustelu. Lukiokoulutus Vähintään 75% ensimmäisen vuoden opiskelijoista on suorittanut Opintokamu-kurssin keväällä 2021 esimerkiksi osana ryhmänohjausta opiskelijahuollon henkilöstön tuella. Opintokamu-ohjelma tarjoaa helposti käyttöön otettavia ja motivoivia työkaluja opiskelijoiden hyvinvoinnin edistämiseksi toisella asteella. Kaikki materiaalit ovat sähköisiä. Ammatillinen koulutus Negatiivinen keskeyttäminen pysyy tavoitetasolla 7,4 %. Vuonna 2019 negatiivisesti eronneita oli 8,4 %. Vapaa sivistystyö Yhteisiä sähköisiä oppimisalustoja käyttöönotetaan työväenopistoissa siten, että vähintään 10 % kursseista käyttää edu.hel.fi-verkon oppimisalustoja.	Strategia nuorten syrjäytymishaas teen ratkaisemiseen Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoinnin ja johtamisrakente en valmistelu Osallisuus Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Työllisyys

<p>Maailman toimivin kaupunki</p> <p>Kestävän kasvun turvaaminen</p> <p>Uudistuvat palvelut</p>	<p>TAVOITE 2</p> <p>Käytämme koko kaupunkia oppimisen ja työnteon ympäristönä.</p>	<p>Varhaiskasvatus Jokaisessa lapsiryhmässä toteutetaan ilmiöpohjaisen oppimisen kokonaisuus yhdessä kulttuuri- tai taidetoimijan kanssa.</p> <p>Perusopetus Oppilaat osallistuvat monipuolisesti kulttuurisisältöihin ja - tapahtumiin. Kulttuuripolkua toteutetaan vähintään:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1-6 vuosiluokkien koulussa neljä vuosiluokkaa • 1-4 ja 1-5 vuosiluokkien koulussa kolme vuosiluokkaa • 1-9 seitsemän vuosiluokkaa <p>Lukiokoulutus Nuorten lukiokoulutus: Vähintään 95 % opiskelijoista osallistuu aineenopettajan ja opiskelijoiden yhdessä suunnittelemiin opetussuunnitelman mukaisiin opintokäynteihin. (korkeakoulut, yritykset, työpaikat) Aikuisten perusopetus ja lukiokoulutus: Vähintään 30 %:ssa lukion kurseja toteutetaan em. opintokäynti.</p> <p>Ammatillinen koulutus Työpaikalla tapahtuva oppiminen kasvaa 10 000 päivällä verrattuna vuoteen 2020.</p> <p>Vapaa sivistystyö Kurssilaisten määrä kasvaa Koillis- ja Itä-Helsingin alueilla vähintään 5% verrattuna vuoteen 2020.</p>	<p>Strategia nuorten syrjäytymis- haasteen ratkaisemiseen</p> <p>Liikkumisohjelma</p> <p>Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoinnin ja johtamisrakenteen valmistelu</p> <p>Kaupungin tilojen käyttö</p> <p>Osallisuus</p>
---	--	---	--

Muut toiminnan tavoitteet

<p>Muut tavoitteet</p>	<p>Uudistamme toimintaamme tilojen yhteiskäytöllä</p>	<p>Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala Yhteiskäyttötilojen määrä lisääntyy 5 prosenttia vuonna 2021. Yhteiskäytöllä tarkoitetaan eri palveluiden samassa osoitteessa tapahtuvaa toimintaa.</p>	<p>Vastuullinen taloudenpito</p>
-------------------------------	--	---	----------------------------------

Kaupungin yhteiset tavoitteet

Kaupunkistrategian teema	Toiminnan tavoite	Toimialojen yhteisten tavoitteiden mittarit	Kaupunkiyhteiset yhteissuunnittelun teemat
Maailman toimivin kaupunki Kestävän kasvun turvaaminen kaupungin keskeinen tehtävä Uudistuvat palvelut	Koko kaupungin yhteinen hyvinvoinnin ja terveyden (HYTE) tavoite: Lasten ja nuorten harrastamisen mahdollisuksi a parannetaan ja lisätään tietoisuutta oman alueen vapaa-ajan toiminnoista	<p>Toimiala on aktiivisesti mukana luomassa kaupunkiyhteistä toimintamallia ja koordinaatorakennetta lasten harrastustoiminnan lisäämiseksi.</p> <p>Toimiala osallistuu kumppanina 3.-6. -luokkalaisten koulupäivän yhteyteen sijoittuvan harrastustoiminnan parantamiseen mm. mahdollistamalla harrastamisen koulupäivän yhteydessä ja tarjoamalla tiloja. Lisäksi koulut järjestävät kerhorahalla harrastustoimintaa koulupäivän yhteydessä. 7. -9. -luokkalaisia kannustetaan harrastuspassin käyttöön.</p> <p>Mukana-ohjelman lasten harrastustoimintaa edistäviä toimenpiteitä ovat mm. alueelliset kokeilut kohdealueilla: Enemmän yhdessä/ Kannelmäki-Malminkartano, Me-koulut/ Malmi, Laakavuori, Kannelmäki sekä Mukana Mellunkylässä. Alueilla tarjotaan matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia kohdennetusti niille lapsille, jotka eivät harrasta. Lisäksi alueiden paikallisia verkostoja vahvistetaan harrastustoiminnan mahdollistamiseksi. Mukana! -kyselyillä kartoitetaan kohdealueilla harrastamisen tilannetta ja tarvetta.</p>	Mukana-ohjelma Palvelujen saavutettavuus Osallisuus Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Liikkumisohjelma
	Koko kaupungin yhteinen hyvinvoinnin ja terveyden (HYTE) tavoite: Ikäihmisten hyvinvoinnin tukeminen	<p>Työväenopisto ja Arbis järjestävät kohtaamispaikkoja ikäihmisille ja suuntavat kurssitarjontaa ja luentoja kohderyhmälle. Ikäihmisten kurssien kurssimaksut ovat alennettuja normaalikursseihin verrattuna. Ikäihmisille tarjotaan liikuntakurssitoimintaa ja parannetaan viestintää ja etäpalveluiden tarjontaa yhteistyössä toimialojen kanssa.</p>	

Suoritteet

	TP 2019	2020 TA	ennuste 2020	TAE 2021	Muutos TA 2020 - TAE 2021	Muutos TA 2020 - TAE 2021	2022 TSE	2023 TSE
VARHAISKASVATUS								
Hoidossa olevat alle kouluikäiset lapset keskimäärin vuoden aikana	39 438	39 006	38 534	38 537	-469	-1,20 %	38 215	37 898
Suomenkielinen varhaiskasvatus*	37 217	36 693	36 279	36 169	-524	-1,43 %	35 813	35 516
Omissa päiväkodeissa	23 881	23 953	23 878	24 670	717	2,99 %	24 917	25 060
Maksusitoumusasiakkaat	483	375	542	483	108	28,80 %	433	384
Perhepäivähoidossa	751	702	564	484	-218	-31,05 %	439	388
Lasten kotihoidontuki, sisältää molemmat kieliryhmät	7 506	7 071	6 942	6 276	-795	-11,24 %	5 860	5 579
Yksityishoidontuki, sisältää molemmat kieliryhmät	3 755	3 846	3 675	3 690	-156	-4,06 %	3 668	3 673
Kerhoissa	841	746	678	566	-180	-24,13 %	496	432
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus*	2 221	2 313	2 255	2 368	55	2,38 %	2 402	2 382
Omissa päiväkodeissa	1 930	2 026	1 986	2 090	64	3,16 %	2 117	2 097
Ostopalvelupäiväkodeissa	212	210	210	216	6	2,86 %	216	216
Perhepäivähoidossa	79	77	59	62	-15	-19,48 %	69	69
*) Varhaiskasvatuksen luvut on muutettu koko vuoden keskiarvoksi vuodenvaihteen luvun sijaan								
Esiopetusoppilaat (20.9)**	6 317	6 130	6 130	6 276	146	2,38 %	6 169	5 868
Suomenkielinen varhaiskasvatus	5 823	5 680	5 680	5 800	120	2,11 %	5 709	5 475
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus	494	450	450	476	26	5,78 %	460	393
**) Sisältyvät omissa päiväkodeissa olevien lasten lukumäärään								
PERUSOPETUSLAIN MUKAINEN KOULULAISTEN ILTAPÄIVÄTOIMINTA								
Kaupungin järjestämässä iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat	7 626	8 060	8 454	8 974	914	11,34 %	9 504	10 034
Avustettavassa iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat	1 015	1 200	1 030	1 425	225	18,75 %	1 575	1 725
Avustettavassa iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat	6 239	6 500	7 100	7 179	679	10,45 %	7 529	7 879
Kaupungin järjestämässä kehitysvammaisten lasten iltapäivätoiminnassa olevat oppilaat	372	360	324	370	10	2,78 %	400	430
Koululaisten leikkiopisto toiminta	3 281	3 864	2 815	2 515	-1 349	-34,91 %	2 215	1 915
PERUSOPETUS								
Suomenkielinen perusopetus	43 694	45 033	44 914	46 225	1 192	2,65 %	47 473	48 551
Ruotsinkielinen perusopetus	40 021	41 194	41 114	42 278	1 084	2,63 %	43 394	44 376
Ruotsinkielinen perusopetus	3 673	3 839	3 800	3 947	108	2,81 %	4 079	4 175
LUKIOKOULUTUS								
Suomenkielinen lukiokoulutus	8 722	8 799	8 960	9 305	506	5,75 %	9 750	10 106
Lukiokoulutus	7 455	7 545	7 677	8 022	477	6,32 %	8 444	8 751
Lukiokoulutus	7 405	7 491	7 630	7 968	477	6,37 %	8 390	8 697
Valmistava opetus	50	54	47	54	0	0,00 %	54	54
Ruotsinkielinen lukiokoulutus	1 267	1 254	1 283	1 283	29	2,31 %	1 306	1 355
AMMATILLINEN KOULUTUS								
Ammatillinen koulutus opiskelijavuosina	10 247	9 119	10 262	9 119	0	0,00 %	9 119	9 119
oppisopimuskoulutus	8 495	7 147	8 176	7 147	0	0,00 %	7 147	7 147
oppisopimuskoulutus	1 465	1 800	1 800	1 800	0	0,00 %	1 800	1 800
Muu ammatillisen koulutuksen järjestämä koulutus	1 752	2 000	2 090	2 000	0	0,00 %	2 000	2 000
Työpajatoiminta, opiskelijamäärä henkilötyövuosina	133	132	132	132	0	0,00 %	132	132
Perusopetuksen lisäopetus oppilasmäärä	154	40	154	40	0	0,00 %	40	40
VAPAA SIVISTYSTYÖ								
Suomenkielinen vapaa sivistystyö	106 879	106 000	105 000	92 800	-13 200	-12,45 %	92 800	92 800
Opetustunnit	2 315	1 412	4 000	4 500	3 088	218,70 %	4 500	4 500
Maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opetustunnit	84 859	83 000	75 000	73 000	-10 000	-12,05 %	73 000	73 000
Kurssilaiset, kurssipaikan saaneet								
Ruotsinkielinen vapaa sivistystyö	23 318	22 100	22 100	16 600	-5 500	-24,89 %	16 600	16 600
Opetustunnit	468	400	400	400	0	0,00 %	400	400
Maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus, opetustunnit	17 106	17 000	16 400	12 800	-4 200	-24,71 %	12 800	12 800
Kurssilaiset, kurssipaikan saaneet								
Vapaa sivistystyö, opetustunnit	130 197	129 912	131 500	114 300	-15 612	-12,02 %	114 300	114 300
Kurssilaiset, kurssipaikan saaneet	101 965	100 000	91 400	85 800	-14 200	-14,20 %	85 800	85 800
Kotikuntakorvausten perusteena olevat oppilasmäärät								
- Helsingin kaupungin järjestämässä esi- ja perusopetuksessa olevat muiden kuntien oppilaat	494	494	475	508	14	2,83 %	523	533
- Muiden koulutuksen järjestäjien esi- ja perusopetuksessa olevat helsinkiläiset oppilaat	9 043	9 043	9 385	9 586	543	6,00 %	9 815	9 962

Vaikutavuustavoitteet

	2019	2020 TA	Ennuste 2020	2021 TAE	2022 TSE	2023 TSE
Suomen- ja ruotsinkielinen varhaiskasvatus						
Kaikkien palveluiden osallistumisaste yhteensä (suomen- ja ruotsinkieliset varhaiskasvatuspalvelut, yksityisen hoidon tuki ja kotihoidon tuki)						
- 0-2 -vuotiaat	67 %	67 %	67 %	67 %	67 %	67 %
- 3-5- vuotiaat	95 %	95 %	95 %	95 %	95 %	95 %
- 5- vuotiaat	96 %	95 %	95 %	96 %	96 %	96 %
- 6- vuotiaat	95 %	97 %	97 %	97 %	97 %	97 %
- 0-6- vuotiaat	83 %	84 %	84 %	84 %	84 %	84 %
Varhaiskasvatuksen osallistumisaste kaikki palvelut yhteensä (suomen- ja ruotsinkieliset varhaiskasvatuspalvelut ja yksityisen hoidon tuki)						
- 0-2 -vuotiaat	34 %	34 %	34 %	35 %	36 %	37 %
- 3-5- vuotiaat	92 %	92 %	92 %	93 %	94 %	94 %
- 5- vuotiaat	94 %	94 %	94 %	95 %	95 %	95 %
- 6- vuotiaat	94 %	96 %	96 %	96 %	96 %	96 %
Osallistumisaste kaupungin suomenkieliset varhaiskasvatuspalvelut (kaupungin päiväkodit, ostosopimuspäiväkodit ja perhepäivähoito)						
- 0-2 -vuotiaat	29 %	28 %	28 %	30 %	31 %	32 %
- 3-5- vuotiaat	79 %	79 %	79 %	80 %	81 %	82 %
- 5- vuotiaat	82 %	81 %	81 %	83 %	83 %	83 %
- 6- vuotiaat	85 %	87 %	87 %	86 %	86 %	86 %
Osallistumisaste kaupungin ruotsinkieliset varhaiskasvatuspalvelut (kaupungin päiväkodit, ostosopimuspäiväkodit ja perhepäivähoito)						
- 0-2 -vuotiaat	41 %	40 %	40 %	42 %	42 %	42 %
- 3-5- vuotiaat	91 %	89 %	89 %	91 %	91 %	91 %
- 5- vuotiaat	92 %	92 %	92 %	92 %	92 %	92 %
- 6- vuotiaat	108 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Osallistumisaste tuettu palvelutuotanto yksityisenhoidontuki						
- 0-2 -vuotiaat	5 %	5 %	5 %	5 %	5 %	5 %
- 3-5- vuotiaat	12 %	12 %	12 %	12 %	12 %	12 %
- 5- vuotiaat	11 %	12 %	12 %	12 %	12 %	12 %
- 6- vuotiaat	8 %	8 %	8 %	8 %	8 %	8 %
Osallistumisaste tuettu palvelutuotanto kodinhoidontuki						
- 0-2 -vuotiaat	33 %	33 %	33 %	32 %	31 %	30 %
- 3-5- vuotiaat	3 %	3 %	3 %	2 %	1 %	1 %
- 5- vuotiaat	2 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %
- 6- vuotiaat	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %

	2019	2020 TA	Ennuste 2020	2021 TAE	2022 TSE	2023 TSE
Suomenkielinen perusopetus						
Peruskoulun päättötodistuksen saaneet	99,6 %	99,0 %	99,0 %	99 %	99 %	99 %
Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun valinneet 1 luokan oppilaat	89,6 %	93,0 %	89,6 %	89,6 %	89,6 %	89,6 %
Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun valinneet 7 luokan oppilaat	86,2 %	84,0 %	86,2 %	86,2 %	86,2 %	86,2 %
Ruotsinkielinen perusopetus						
Peruskoulun päättötodistuksen saaneet	100,0 %	99,0 %	99,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun valinneet 1 luokan oppilaat	96,5 %	97,0 %	97,0 %	96,5 %	96,5 %	96,5 %
Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun valinneet 7 luokan oppilaat	95,1 %	95,0 %	95,0 %	95,1 %	95,1 %	95,1 %
Suomenkielinen lukiokoulutus						
Ylioppilaskirjoitusten tulokset (ero valtak. keskiarvoon)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Läpäisyaste	84,0 %	85,4 %	84,0 %	84,0 %	84,0 %	84,0 %
Keskeyttäminen negatiivinen	1,2 %	1,3 %	1,2 %	1,2 %	1,2 %	1,2 %
Ruotsinkielinen lukiokoulutus						
Ylioppilaskirjoitusten tulokset (ero valtak. Keskiarvoon)	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Läpäisyaste	95,0 %	95,0 %	95,0 %	95,0 %	95,0 %	95,0 %
Keskeyttäminen negatiivinen	0,4 %	1,2 %	1,2 %	0,4 %	0,4 %	0,4 %
Ammatillinen koulutus						
Keskeyttämiset, negatiiviset	8,4 %	8,2 %	8,2 %	7,4 %	7,4 %	7,4 %
Järjestämisluvan käyttöaste	99,8 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

YKSIKÖKUSTANNUKSET JA TUOTTAVUUSTOIMENPITEET

Yksikkökustannusten kehitys

Yksikkökustannusten kehitys	Ennuste					
	2019 TP	2020 TA	2020	2021 TAE	2022 TSE	2023 TSE
Varhaiskasvatus, esiopetus ja leikkipuisto sekä iltapäivätoiminta						
Keskimääräiset nettomenot (€/lapsi)						
Suomenkielinen varhaiskasvatus	10 275	10 382	10 760	10 515	10 750	11 029
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus	12 317	12 013	12 252	12 407	12 792	13 224
Keskimääräiset nettomenot (€/oppilas/opiskelija)						
Suomenkielinen esi- ja perusopetus	9 443	9 752	9 585	9 591	9 834	10 115
Suomenkielinen lukio- ja aikuislukiokoulutus	7 961	8 341	8 269	8 304	8 428	8 583
Ruotsinkielinen esi- ja perusopetus	10 268	10 395	10 604	10 051	10 398	10 791
Ruotsinkielinen lukio- ja aikuislukiokoulutus	8 927	9 180	8 952	8 744	8 837	8 952
Ammatillinen koulutus **	11 709	13 101	11 955	12 522	12 770	13 059
Vapaa sivistystyö nettomenot (€/opetustunti)						
Suomenkielinen vapaa sivistystyö	116	120	124	138	140	143
Ruotsinkielinen vapaa sivistystyö	124	140	139	177	180	183

**\ Vuosina 2021 - 2023 opiskelijavuodet 10 262 (järjestämislupa + lisäopiskelijavuodet)

Tuottavuuskehitys

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kokonaistuottavuus	Ennuste					
	2019	2020	2020	2021	2022	2023
2019=100						
Suoriteindeksi	100,0	99,8	101,0	102,9	104,5	105,8
Kustannusindeksi	100,0	101,8	102,4	101,8	105,6	109,3
Tuottavuusindeksi	100,0	98,0	98,6	101,1	99,0	96,7

Tilankäytön tehokkuus

Tilankäytön tehokkuus	Ennuste					
	2019	2020	2020	2021	2022	2023
htm ² /asiakas						
Päiväkodit	9,91	10,15	10,03	10,05	10,21	10,71
Peruskoulut	11,89	11,63	11,67	11,42	11,28	11,40
Lukiot	9,22	9,14	8,97	9,23	8,56	8,47
Stadin ammattiopisto*	13,87	15,59	13,85	13,68	13,68	13,82

*) Vuosina 2021 - 2023 opiskelijavuodet yht. 10 262

Tuottavuustoimenpiteet

Talousarvioehdotuksen määrärahakasvu kattaa asiakasmäärän kasvusta aiheutuvat menot ja vuokramenojen kasvun. Muiden välttämättömien menojen ja hintatason nousun sekä palkankorotusten kattaminen on rahoitettu talousarvioehdotuksessa tuottavuustoimenpiteillä. Toimialan tuottavuus kasvaa 2,5 -indeksiyksikköä vuoden 2020 ennustettuun tuottavuuteen verrattuna.

Talousarvioehdotuksen sisältämiä tuottavuustoimenpiteitä ovat:

- tilojen yhteiskäytön lisääminen toimialan ja muiden toimialojen kesken ja palveluverkkotarkastelu
- kotihoidon tuen kuntalisästä luopuminen
- varhaiskasvatuksen siivous- ja ruokapalveluissa laajempaan kilpailutukseen siirtyminen
- varhaiskasvatuksen järjestöavustuksista luopuminen
- perusopetuksessa jako- ja kerhotuntien sekä samanaikaisopetuksen vähentäminen, ryhmäkokojen kasvattaminen, aamutoiminnasta luopuminen sekä tuntimäärien mahdollinen vähentäminen vastaamaan perusopetusasetuksen vähimmäisvuosiviikkotuntimääriä.
- lukioissa kurssitarjonnan tuotantotapojen kehittäminen sekä lukioiden välisten yhteisten kurssien tarjonnan lisääminen
- ammatillisen koulutuksen työssäoppimisen osuuden kasvattaminen sekä ei-vetovoimaisten tutkintojen tarjoamisen vähentäminen
- vapaan sivistystyön opetustarjonnan kohdentaminen ja tuotantotapoja kehittäminen

Talousarvioehdotus ei sisällä koronatilanteesta aiheutuvia kustannuksia eikä varauksia talousarvion ulkopuolisella rahoituksella rahoitettaviin palveluihin ja hankkeisiin. Määrärahavarausta ei myöskään ole tehty oppivelvollisuuden laajentamiseen, työllisyydenhoidon kuntakokeiluun eikä kaupunkistrategian toteuttamisen laajentamiseen. Strategiarahoitus on pidetty esityksessä vuoden 2020 tasolla.

Talousarvioehdotuksessa ei ole myöskään varauduttu laajentamaan sisaralennusta yksityisten varhaiskasvatuksen tuottajien asiakkaisiin eikä palvelusetelin käyttöönottoon varhaiskasvatuksessa.

TALOUSARVION VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Talousarvioehdotuksen toimenpiteillä on merkittäviä vaikutuksia lapsiin ja nuoriin sekä aikuisiin. Toimenpiteillä parannetaan lasten, nuorten ja aikuisten oppijoiden hyvinvointia, osaamista ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia kasvatukseen ja koulutukseen. Toimenpiteillä vaikutetaan oppijoiden osallisuuteen, oppimistulosten paranemiseen ja opinnoissa edistymiseen.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvokysymykset ovat osa toiminnan suunnittelua ja toteutusta, henkilöstön koulutusta, työmenetelmien kehittämistä sekä kasvatusympäristöjen järjestämistä.

Yritysvaikutukset ovat merkittäviä. Stadin ammatti- ja aikuisopiston ammatillinen koulutus tuottaa ammatillista osaamista työelämän tarpeisiin. Erialsia ammatillisia tutkintoja suoritetaan vuosittain noin 3 500.

Kasvatus ja koulutuspalveluiden ympäristökasvatuksella on merkittäviä vaikutuksia lasten, nuorten ja aikuisten kestävämmän ja ympäristövastuullisemman elämäntavan omaksumiseen ja ympäristötietouden lisäämiseen.